

Sociološki osvrt na sustav skrbi za starije osobe u Sloveniji kroz prizmu nedostatka radnika

Majda Hrženjak, Mirovni institut, Ljubljana
Zagreb, 10. lipnja 2025.

Sadržaj

1. Neoliberalizacija sustava skrbi za starije osobe.
2. Problemi s kojima se suočavaju migrantkinje koje rade u domovima za starije osobe.
3. Aktualne politike – mjere kojima vlada intervenira u nedostatak osoblja i novi Zakon o dugotrajnoj skrbi.

Metode

Istraživački projekt Transnacionalizacija skrbi za starije osobe (2022. – 2025., Slovenska agencija za inovacije i istraživanja).

1. Pregled statističkih podataka, politika i sektorskih izvještaja.

2. Tri serije intervjuja:

- 11 s dionicima – kreatorima politika, direktorima domova za starije osobe, sindikatima i strukovnim udrugama u Sloveniji;
- 16 s migrantskim radnicama zaposlenima u slovenskim domovima za starije osobe;
- 8 sa stručnjacima iz područja tržišta rada, skrbi i migracija u Bosni i Hercegovini, kao zemlji podrijetla većine migrantskih radnica u skrbi u Sloveniji.

Aktualna situacija u skrbi za starije osobe u Sloveniji

- Udio stanovništva starijeg od 65 22% u 2024 (Stat.si).
- 50% subvencionirane javne usluge skrbi u vlastitome domu: 1,8% starijih osoba u prosjeku 3,5 sata tjedno (Kovač i Petrič, 2023).
- Novčana naknada za skrb: dodatak za pomoć i njegu.
- Javna mreža domova za starije osobe: 22.200 smještajnih kapaciteta, na listi čekanja 20.000 osoba (<https://servis.ssz-slo.si/porocilo.pdf>).

Procesi neoliberalne ekonomizacije skrbi za starije osobe u tranziciji

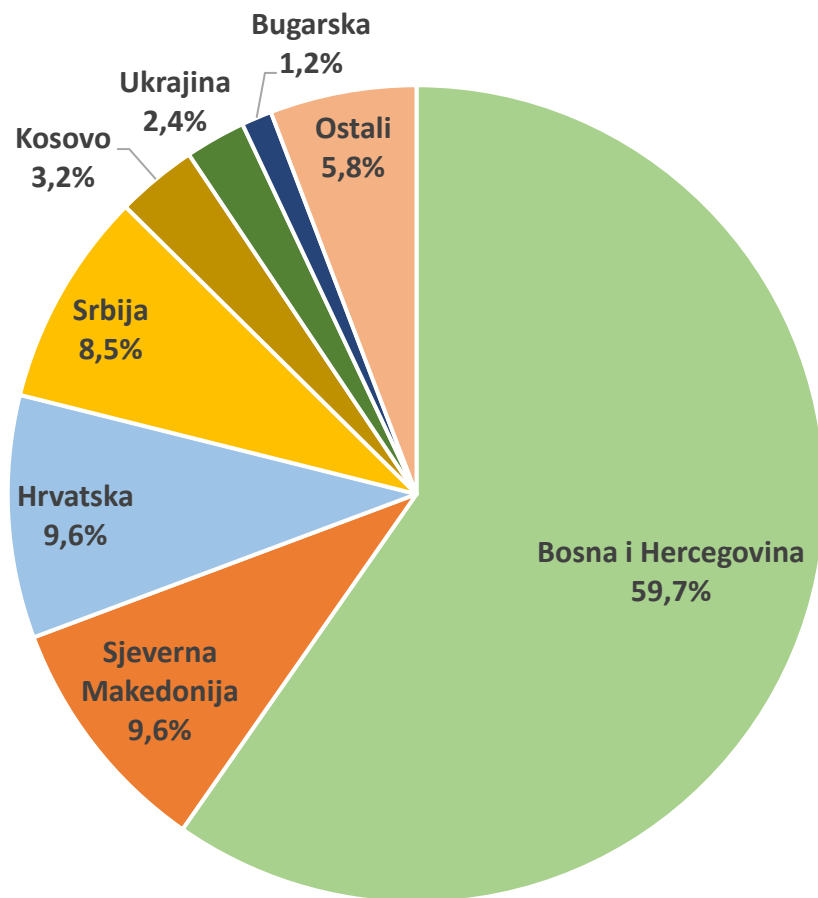
1. Individualizacija troškova skrbi.
2. Kontrolirana privatizacija.
3. Nastojanje da se troškovi rada održe niskima.
4. Rezultat: pogoršanje kvalitete usluga i radnih uvjeta.

Vladina strategija

„S jedne strane rješenje vidimo u povećanju plaća – i neki pregovori već se vode, ali to još nije dovoljno. S druge strane, tu su mjere za olakšavanje zapošljavanja stranaca, za privlačenje stranaca. No, balkanski bazen se već prazni. Mislimo da još postoji određena rezerva na Kosovu, u Albaniji, Rumunjskoj, možda i na Filipinima. Apsolutno pozdravljamo sve što bi olakšalo privlačenje radne snage iz drugih zemalja.“

(Ministarstvo za rad, obitelj, socijalna pitanja i jednake mogućnosti)

U institucionalnoj skrbi radi više od 8% migrantkinja, taj udio naglo raste, 60% dolazi iz Bosne i Hercegovine.

Izvor: SURS, rujan 2022.

Problemi s kojima se suočavaju migrantkinje iz trećih zemalja

- 1. Regrutiranje putem spajanja obitelji.**
- 2. Troškovi migracije.**
- 3. Izdavanje prve dozvole za boravak i rad.**
- 4. Veliki problem predstavlja smještaj.**
- 5. Radni režimi u domovima izuzetno su zahtjevni.**
- 6. Statusni paradoks zbog nepriznavanja kvalifikacija.**

Zakon o hitnim mjerama za poboljšanje kadrovskih i radnih uvjeta te kapaciteta kod pružatelja usluga socijalne skrbi i dugotrajne skrbi (ZZUKDPSS, Službeni list RS, br. 62/24).

1. Deprofesionalizacija
2. Uključivanje volontera
3. Modernizacija i optimizacija radnih procesa
4. Kadrovske stipendije
5. Integracijski program pri zapošljavanju migrantkinja iz trećih zemalja

Novi Zakon o dugotrajnoj skrbi

(ZDOsk-1 Službeni list RS, br. 84/23 i 112/24).

1. Obvezno osiguranje za dugotrajnu skrb.
2. Zakon uvodi četiri osnovna oblika skrbi:
 - Njegovatelj člana obitelji;
 - Dugotrajna skrb u vlastitome domu;
 - Dugotrajna skrb u institucijama;
 - Novčana naknada (cash-for-care).
3. Procjena potreba i kategorizacija korisnika (5 kategorija).
4. Izazovi implementacije.

Hvala na vašoj pozornosti!

majda.hrzenjak@mirovni-institut.si